

Tirade

Tirade, nr. 400, € 17,50.

Tirade bestaat vierhonderd nummers en dat is luister bijgezet met een extra dik jubileumnummer. Je stelt je voor hoe zo iets gaat. De redactie ziet het al maandenlang aankomen: in september 2003 moeten we iets bijzonders hebben. Er wordt eens wat in het honderdste, tweehonderdste en driehonderdste nummer gebladerd om ideeën op te doen. En jawel, het tweehonderdste nummer biedt uitkomst. In die aflevering publiceerde de oude Geert van Oorschoot een lijst onderwerpen waarover nog eens geschreven diende te worden. Mooi uitgangspunt voor prikkelende kopij. Zo'n lijst benadrukt de traditie waaruit Tirade voortkomt maar is ook een goede gelegenheid om oude beloftes nog eens bij trouwe medewerkers op te rakelen. Er mag ook wat nieuw grut bij. Dat staat altijd goed.

Met dit vierhonderdste nummer wordt postuum het lijstje wensen ingewilligd dat de in 1987 overleden oprichter en redacteur Geert van Oorschoot in 1974 opstelde. Nu is het logisch dat een paar van die door hem gedroomde artikelen inmiddels al geschreven zijn. Die herdruk je dan in dit nummer, denkt de eenvoudige lezer. Een enkel onderwerp heeft in dertig jaar misschien iets aan urgentie verloren: 'Over de overschatting van Hoornik'. Maar krijg hier toch invulling door een cryptische tekst. Van Oorschoots voornemen een artikel te plaatsen onder de titel: 'Over de Vogelaars en de verwarring der geesten' werd voor de gelegenheid objectief uitgewerkt door Jacques Vogelaar. Maar hij is ook niet meer de Vogelaar uit 1974, ook al bezoekt hij naar eigen zeggen tegenwoordig de sportschool. Het is onvermijdelijk dat je een rangorde gaat aanleggen in de 37 bijdragen. Niet zozeer om er een sportwedstrijd van te maken, maar om antwoord te krijgen op de vraag: zijn dit de door Van Oorschoot gedroomde bijdragen? Een paar stukken zeker wel, over andere kun je twifelen en van het merendeel weet ik zeker dat Van Oorschoot ze zou hebben afgewezen, ware hij nog redacteur geweest. De meeste koppen in dit nummer hadden beter voorafgegaan kunnen worden door twee woorden: 'aardig aanzetje'. Dan zou

Rob Schouten een bijdrage hebben gepubliceerd onder de titel 'Aardig aanzetje over de domme en geboorneerde literaire naschrijf-kritiek in dag- en weekbladen, of zelfs het geheel ontbreken daarvan'.

Er zitten zeker bijdragen in die Van Oorschoot in zijn Tirade geplaatst zou hebben. Zoals die van Maarten Asscher 'Over de verhouding van de overheid tot de kunst', ook door de huidige redactie als openingsstuk geplaatst. Asscher vertelt hoe hij als jongste bediende bij uitgeverij Meulenhoff aan Van Oorschots alter ego R.J. Peskens toestemming moest vragen een verhaal op te nemen in een bloemlezing. Van Oorschoot wachtte met zijn antwoord tot het boek al in drukproef klaar was, waardoor hij een hogere prijs kon vragen. Duizend gulden, wilde hij zien; het dubbele van wat hem geboden was. Asscher stelde voor het verschil te delen. Even bleef het stil, toen antwoordde Van Oorschoot: zeventienhonderdeenenvijftig. Even laten zien wie het voor het zeggen had. Asscher werd van uitgever ambtenaar en onlangs besloot hij directeur van Athenaeum Boekhandel te worden. In zijn stuk legt hij uit waarom een ambtenaar maar beter niet kan meekleuren met zijn omgeving, hij moet als het ware 'tegenkleuren', verwarring stichten.

Alles kan verkeerd begrepen worden, zo blijkt uit de bijdrage van de debutant Stephan Enter. Van Oorschoot had grote belangstelling voor het grensgebied tussen journalistiek en literatuur. Daarom was hij ook de trotse uitgever van Willem Walraven, W.F. Hermans, Jan Hanlo, Jacques de Kadt, Max Nord, Karel van het Reve en vele anderen die hun pen scherpten door naast hun literaire werk ook journalistieke teksten te schrijven. Tirade, maar ook de door Van Oorschoot uitgegeven *De Baanbreker* en *Libertinage* zijn opgericht uit een sterke behoefte opiniërend te zijn, om te reageren op de actualiteit. Enter heeft een hekel aan journalisten en journalistiek. Dat is zijn goed recht. Maar het is wel potsierlijk dat een opgewonden standje dat vier jaar geleden één verhalenbundel heeft gepubliceerd (zo blijkt uit de personalia achterin dit nummer) zich beklaagt over drommen journalisten die hem zijn komen lastigvalen. Wat een geboorneerdheid! Temeer om-

dat zijn kreupel geschreven bijdrage elke zelfrelativering mist. Maar dan die journalisten! Die nemen hun mobieltje op terwijl ze met Enter in gesprek zijn. Het zijn in wezen allemaal sportjournalisten die niets liever doen dan rijtjes en schema's maken, en altijd willen ze een 'winnaar' aanwijzen. Is Enter misschien nooit als winnaar uit de bus gekomen? Zonder een spoor van documentatie of zelfs maar argumentatie worden journalisten afgeschilderd als nietlezers, en even verderop weer als lezers van 'voornamelijk dat wat binnen de landsgrenzen wordt gepubliceerd'. Dat klinkt als het antwoord van Stalin, nadat een afgevaardigde van het Rode Kruis hem had gevraagd of de politieke gevangenen wel goed verzorgd werden in Rusland. 'We hebben geen politieke gevangenen en bovendien worden ze goed verzorgd.' Als Enter dan eindelijk een concrete kwestie aansnijdt, dan blijkt hij de rancuneuze collega te zijn die anderen hun succes niet gunt. Want plotseling blijken er wel journalisten te bestaan die enthousiast over literatuur kunnen schrijven. Niet over Enter maar over een auteur die duizenden pagina's schrijft waarin minder te beleven valt dan in één enkele zin van Proust. 'Een journalist koestert een diepe verachting voor de auteur die hij bespreekt of tegenover zich heeft.' Behalve dus als die auteur A.F.Th. van der Heijden (een 'slag' voor Van der Heijden dat Enter hem wel bedoelt maar niet noemt). Lees geen literaire bijlagen in kranten of tijdschriften, adviseert Enter, en 'zorg dat er dag en nacht een geladen dubbelloops achter de voordeur staat'. Met een dubbelloops zal wel een dubbelloops geweer bedoeld worden.